

ANTONI WRZOSEK

ZAGADNIENIE PRZEJŚĆ GRANICZNYCH NA WSCHODNIM
ODCINKU GRANICY POLSKO-CZECOSŁOWACKIEJ

Autor przedstawia propozycję utworzenia dalszych czterech przejść granicznych. Propozycje te są uzasadnione rozwojem ilościowych i jakościowych kontaktów sąsiedzkich oraz obustronnego ruchu turystycznego.

Rozważania dotyczą potrzeby stopniowego uruchamiania nowych przejść granicznych na odcinku granicy polsko-czechosłowackiej, położonym na wschód od doliny Popradu. Na całej tej przestrzeni o długości 250 km istnieje obecnie tylko jedno przejście drogowe dla ruchu osobowego, a to przez Przełęcz Dukielską na szlaku Krosno-Dukla-Barwinek-Świdnik (Svidnik). Ponadto od niedawna czynne jest przejście kolejowe przez Przełęcz Łupkowską na szlaku Sanok-Łupków-Medzilaborce, ale wyłącznie dla ruchu towarowego.

W żywotnym interesie obu naszych państw leży rozwijanie ilościowe i jakościowe kontaktów sąsiedzkich i obustronnego ruchu turystycznego, co wymaga stopniowego uruchamiania dalszych przejść granicznych. Nie można uznać za zadowalającą sytuację, kiedy granica z Czechosłowacją, a więc z krajem o szczególnej atrakcyjności turystycznej, bliskości językowej i kulturalnej, jest o wiele mniej wygodna do przekraczania od granicy z NRD, które to państwo jest z punktu widzenia turystycznego znacznie mniej interesujące. Wydaje się, że na okres najbliższych lat pięciu do dziesięciu należałoby przewidzieć uruchomienie na wymienionym wyżej odcinku dalszych czterech przejść granicznych, i to najlepiej w następującej czasowej kolejności.

1) Przejście drogowe przez Przełęcz Tylicką na szlaku Krynica-Tylicz-Przełęcz Tylicka-Bardiów (Bardejov) — Bardiowskie Kąpiele (Barde-

šovské Kúpele). Przejście to umożliwi przede wszystkim bliski kontakt między siostrzanymi zdrojowiskami Krynica i Bardiowskimi Kąpielami, które od wieków były odwiedzane przez kuracjuszy zarówno z polskiej, jak i z ówczesnej węgierskiej strony. Polskim turystom z Krynicy udostępni ono nadto wspaniałe zabytki architektoniczne miasta Bardiowa oraz korzystanie ze znakomitych wód mineralnych z pobliskiej przygranicznej wsi Cigelka. Turystom czechosłowackim z rejonu Bardiowa to przejście ułatwi wędrowki po najbliższym otoczeniu Krynicy i po paśmie Jaworzyny, a polskim umożliwi zwiedzanie najwyższych szczytów Beskidu Niskiego po stronie słowackiej, mianowicie grzbietu Magury Bardiowskiej (902 m n.p.m.) i masywu Busov (1002 m n.p.m.).

2) Przejście dla ruchu osobowego w rejonie Przełęczy Łupkowskiej. Istnieją tutaj dwie możliwości. Pierwsza polegałaby na otwarciu pasażerskiego przejścia kolejowego przez uruchomienie pociągu osobowego relacji Zagórz (albo Sanok) — Komańcza-Łupków-Medzilaborce. Wystarczyłby jeden taki pociąg na dobę, ponieważ dla podróży w głąb obu krajów byłyby do dyspozycji pociągi kursujące w Polsce między Łupkowem a Zagórzem, a w Czechosłowacji pociągi z Medzilaborców do Humiennego, Michałowiec i Koszyc. Ta alternatywa zadowalałaby oczywiście tylko turystów niezmotoryzowanych. Tym ostatnim odpowie lepiej przejście drogowe szlakiem Komańcza-Radoszyce-Palota-Medzilaborce. Uruchomienie tego przejścia w pierwszej, a lepiej w drugiej alternatywie, umożliwi przede wszystkim turystom obu stron granicy odwiedzanie całego zespołu zbiorników retencyjnych: na polskiej stronie w Solinie i Myczkowcach, po stronie słowackiej w Domaszy na rzece Ondawie, a przede wszystkim wielkiego i bardzo atrakcyjnego w lecie zbiornika Zemplinska Szirawa na południowym podnóżu wulkanicznej grupy górskiej Wyhorlatu.

3) Przejście drogowe przez przełęcz (801 m n.p.m.) na szlaku Cisna-Roztoki Górne-Ruskie (Ruské) — Snina. Przejście to ułatwiłoby polskim turystom z rejonu Bieszczadów zwiedzanie mało znanych w Polsce nowoczesnych ośrodków miejsko-przemysłowych skrajnego wschodu Słowacji: Stakczyn, Snina, Humienne i Michałowce oraz sąsiednich grup górskich o dużych deniwelacjach, szczególnie Wyhorlatu z jego interesującym osuwiskowym jeziorkiem Wyhorlackie Morskie Oko (zwane też Wielkie Okno — wysokość 618 m n.p.m., powierzchnia 13,8 ha, głębokość 25 m) Turyści ze wschodniej Słowacji mogliby dzięki temu przejściu zwiedzać polskie Bieszczady, bardziej atrakcyjne szczególnie w zimie, od sąsiednich gór strony słowackiej.

4) Na nieco dalszą przeszłość można przewidzieć uruchomienie przejścia drogowego przez przełęcz Beskidek (559 m n.p.m.) na szlaku Gorlice-Gładyszów-Konieczna — Zborów (Zborov)-Bardiów. Przejście to zaktywizowałoby ruch na pętli drogowej: Gorlice-Grybów-Krynica-Bardiów-Gładyszów-Gorlice, stanowiącej bardzo malowniczy szlak średnio-górski. Jego istnienie pobudzałoby zagospodarowywanie turystyczne sze-

regu przecinanych i przyległych miejscowości, gdzie jest wiele szans powstawania spokojnych ośrodków wypoczynkowych o doskonałych warunkach klimatycznych i krajobrazowych.

W sieci drogowej omawianego obszaru po stronie polskiej najważniejszą sprawą jest pełna realizacja i stałe utrzymywanie w dobrym stanie Drogi Karpackiej, zarówno na istniejącym już od kilku lat środkowym odcinku od Żmigrodu do Komańczy, jak i na realizowanym ostatnio odcinku wschodnim: Komańcza-Wola Michowa-Żubracze-Cisna, a wreszcie na zachodnim od Muszyny przez Tylicz i Hańczową do Żmigrodu. W interesujących punktach tej drogi powinny stopniowo powstawać niewielkie zajazdy turystyczne ze skromną bazą noclegową i gastronomiczną.

Instytut Geografii UJ w Krakowie

Antoni Wrzosek

THE PROBLEM OF FRONTIER PASSAGES IN THE EAST PART
OF THE POLISH-TSCHECHOSLOVAKIAN BORDER

Summary

In the 250 km frontier line of the Beskid Niski only one roadway passage for passenger traffic through the Dukielska Pass and only one railway crossing through the Łupkowska Pass exist.

In the aim of further development of quantitative and qualitative neighbourly contacts and bilateral touristic traffic between Poland and Tschechoslovakia it will be necessary to establish four following passages:

- 1) a road passage through the Tylicka Pass,
- 2) a passage for the passenger traffic in the region of the Łupkowska Pass,
- 3) a road passage through a pass on the track: Cisna—Roztoki and Górne Ruskie—Snina,
- 4) a road passage through the Beskidek Pass.

Institut of Geography UJ in Kraków

Антон Вжосек

ВОПРОС О ПОГРАНИЧНЫХ КОНТРОЛЬНЫХ ПУНКТАХ (ПЕРЕХОДАХ) НА ВОСТОЧНОМ УЧАСТКЕ ПОЛЬСКО-ЧЕХОСЛОВАЦКОЙ ГРАНИЦЫ

Резюме

На 250 км граничного участка Низкого Бескида имеется сегодня только один дорожный пограничный пункт для гражданского движения (через Дукельский перевал) и один железнодорожный — через Лупковский перевал.

Для дальнейшего развития количественных и качественных соседских контактов и двухстороннего туристического движения между Польшей и Чехословакией необходимо предвидеть открытие дальнейших четырех пограничных пунктов (переходов):

- 1) дорожный переход через Тылицкий перевал,
- 2) переход для гражданского движения в районе Лупковского перевала,
- 3) дорожный переход через перевал по маршруту: Цисна — Розтоки Горные — Руске — Снина,
- 4) дорожный переход через перевал Бескидек.

Институт географии Ягеллонского университета в Кракове